ส่วนที่ ๒

ยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. ความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาระดับมหภาค

1.1 แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๕ กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2560 โดยกำหนดให้มีการแต่งตั้ค ณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อรับผิดชอบในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ กำหนดวิธีการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ ในการติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผล รวมทั้งกำหนดมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกภาคส่วนดำเนินการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

เพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการจัดทำ ยุทธศาสตร์ชาติ พ .ศ. 2560 คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านต่างๆ รวม 6 คณะอัน ประกอบด้วย คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้า นการสร้างความสามารถในการแข่งขัน คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่ งแวดล้อม และคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อรับผิดชอบในการดำเนินการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด ตลอดจนได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานของรั ฐที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวางเพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว

ยุทธศาสตร์ชาติ **20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)** เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทั ศน์“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ” ภายในช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน

สถานการณ์ แนวโน้ม วิสัยทัศน์ และเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ

1. บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยนับตั้งแต่แผนพั ฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ เป็นต้นมาได้ส่งผลให้ประเทศมีการพัฒนาในทุกมิติ ทั้งในด้านเศรษฐกิจที่ประเทศไทยได้รับการยกระดับเป็นประเทศในกลุ่มบนของกลุ่มประเทศระดับรายได้ปานกลาง ในด้านสังคมที่มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนส่งผลให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากกา รเป็นประเทศยากจน และในด้านสิ่งแวดล้อมที่ประเทศไทยมีข้อได้เปรียบในความหลากหลายเชิงนิเวศ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังมีความท้าทายต่อการพัฒนาที่สำคัญ อาทิ อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจในปี 2560 ที่ร้อยละ 3.9 ถือว่าอยู่ในระดับต่ำกว่าศักยภาพ เมื่อเทียบกับร้อยละ 6.0 ต่อปีในช่วงเวลาเกือบ 6 ทศวรรษที่ผ่านมา โดยมีสาเหตุหลักจากการชะลอตัวของการลงทุนภายในประเทศและสถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่ยังไม่ฟื้นตัวได้เต็มที่โครงสร้างเศรษฐกิจไทยที่ยังไม่สามารถขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมได้อย่างเต็ม

ประสิทธิภาพภาคบริการและภาคเกษตรมีผลิตภาพกา รผลิตในระดับต่ำ ขาดการนำเทคโนโลยีเข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต ประกอบกับแรงงานไทยยังมีปัญหาเรื่องคุณภาพและสมรรถนะที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการในการขับเคลื่อนการพัฒนาของประเทศ

นอกจากนั้น ศักยภาพและคุณภาพของประชากรไทยทุกช่วงวัยยังคงเป็นปัจจัยท้าทายสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ แม้ว่าการเข้าถึงระบบบริการสาธารณะ การศึกษา บริการสาธารณสุข โครงสร้างพื้นฐานต่างๆ และการคุ้มครองทางสังคมอื่น ๆ ของคนไทยมีความครอบคลุมเพิ่มมากขึ้น แต่ยังคงมีปัญหาเรื่องคุณภาพการให้บริการที่มีมาตรฐานแตกต่างกันระหว่างพื้นที่ ซึ่งเป็นหนึ่งในสาเหตุ หลักที่ทำให้ประเทศไทยยังคงมีปัญหาความเหลื่อมล้ำในหลายมิติ ขณะที่ปัญหาด้านความยากจนยังคงเป็นประเด็นท้าทายในการยกระดับการพัฒนาประเทศให้ประชาชนมีรายได้สูงขึ้นและแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำอย่างยั่งยืน ขณะเดียวกันการวางกลยุทธ์ระยะยาวในการฟื้นฟู การใช้ และการรักษาทรัพยากรอย่างบูรณาการเพื่อการพัฒนาประเทศที่ผ่านมายังขาดความชัดเจน ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศยังมีปัญหาการใช้อย่างสิ้นเปลืองและเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว

ทั้งนี้ ปัญหาดังกล่าวข้างต้นมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐ การพัฒนาประเทศขาดความต่อเนื่องและความยืดหยุ่นในการตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาของประชาชน ขณะที่ความมั่นคงภายในประเทศยังมีหลายประเด็นที่ต้องเสริมสร้างให้เกิดความเข้มแข็ง ลดความขัดแย้งทางความคิดและอุดมการณ์ที่มีรากฐานมาจากความเหลื่อมล้ำ ความไม่เสมอภาค การขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม และปัญหาการขาดเสถียรภาพทางการเมืองตลอดจนส่งเสริมคนในชาติให้ยึดมั่นสถาบันหลักเป็นศูนย์รวมจิตใจให้เกิดความรักและความสามัคคี

ในขณะเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีสัดส่วนประชากรวัยแรงงานและวัยเด็กที่ลดลงและประชากรสูงอ ายุที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จะเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ มีความท้าทายมากขึ้น ทั้งในส่วนของเสถียรภาพทางการเงินการคลัง ของประเทศในการจัดสวัสดิการเพื่อดูแลผู้สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้น การลงทุนและการออม การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของ ประเทศ ความมั่นคงทางสังคม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนซึ่งจะเป็นประเด็นท้าทายต่อการขับเคลื่อนประเทศไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว

2. ปัจจัยและแนวโน้มที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ

แม้ว่าประเทศไทยจะมีตำแหน่งที่ตั้งที่สามารถเป็นศูนย์กลางในการเ ชื่อมโยงในภูมิภาคและเป็นประตูสู่เอเชีย แต่การที่มีอาณาเขตติดกับประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ ทำให้ปัญหาด้านเขตแดนกับประเทศเพื่อนบ้านยังคงเป็นความท้าทายด้านความมั่นคงในอนาคต นอกจากนี้ ประเทศไทยยังคงต้องให้ความสำคัญกับปัญหาด้านความมั่นคงอื่น ๆ ที่มีความซับซ้อน ละเอียดอ่อน และมีความเชื่อมโยงกันหลายมิติ ที่อาจเป็นประเด็นท้าทายต่อการสร้างบรรยากาศความไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชนและระหว่างประชาชนกับประชาชน ซึ่งรวมถึงการสร้างความสามัคคีของคนในชาติที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มประชากรไทยที่มีแนวคิดและคว ามเชื่อที่แตกต่างกันอย่างยั่งยืนนอกจากนี้ การขยายอิทธิพลและการเพิ่มบทบาทของประเทศมหาอำนาจ ที่อาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบหลายขั้วอำนาจ หรือเกิดการย้ายขั้วอำนาจทางเศรษฐกิจ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต ขณะที่องค์กรที่ไม่ใช่ รัฐ อาทิ องค์การระหว่างประเทศ และบรรษัทข้ามชาติ จะมีบทบาทมากขึ้นในการกำหนดก ฎ ระเบียบ ทิศทางความสัมพันธ์และมาตรฐานสากลต่างๆ ทั้งในด้านความมั่นคง และเศรษฐกิจ รวมทั้งการรวมกลุ่มเศรษฐกิจและการเปิดเสรีในภูมิภาคที่นำไปสู่ความเชื่อมโยงในทุกระบบ อาจก่อให้เกิดความ เสี่ยงด้านอาชญากรรมข้ามชาติและเศรษฐกิจนอกระบบ รวมทั้งปัญหายาเสพติด การค้ามนุษย์ และการลักลอบเข้าเมือง

ในทางกลับกัน ความเปลี่ยนแปลงจากโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ได้รับการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดจะก่อให้เกิดนวัตกรรมอย่างพลิกผัน อาทิ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ อินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ หุ่นยนต์และโดรน เทคโนโลยีพันธุกรรมสมัยใหม่ และเทคโนโลยีทางการเงิน ซึ่งตัวอย่างแนวโน้มการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดเหล่านี้ คาดว่าจะเป็นปัจจัยสนับสนุนหลักที่ช่วยทำให้เศรษฐกิจโลกและเศร ษฐกิจไทยมีแนวโน้มที่จะกลับมาขยายตัวได้เข้มแข็งขึ้น แนวโน้มสำคัญที่จำเป็นต้องมีการติดตามอย่างใกล้ชิด อาทิการรวมกลุ่มทางการค้าและการลงทุนที่จะมีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้น การแข่งขันที่คาดว่าจะรุนแรงขึ้นในการเพิ่มผลิตภาพและสร้างความหลากหลายของสินค้าและบริการที่ตอบโจทย์รูปแบบชีวิตใหม่ๆ

นอกจากนั้น ประเทศไทยคาดว่าจะเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอดในปี ๒๕๗๔จะก่อให้เกิดโอกาสใหม่ๆ ในการตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคสูงอายุที่จะมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการคาดการณ์ว่าครอบครัวไทยจะมีขนาดเล็กลงและมีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้นประชากรในประเทศไทยจะมีช่วงอายุที่แตกต่างกันและจะมีกลุ่มคนช่วงอายุใหม่ๆ เพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้น การเตรียมความพร้อมของประชากรให้มีคุณภาพและการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการผลิตและการบริการของประเทศจะเป็นความท้าทายสำคัญในระยะต่อไป

ในขณะเดียวกัน โครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมสูงวัย อาจทำให้เกิดความต้องการแรงงานต่างชาติเพิ่มมากขึ้นเพื่อทดแทนจำนวนแรงงานไทยที่ลดลง ซึ่งปัจจัยด้านการเปิดเสรีในภูมิภาคและความก้าวหน้าของการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งในภูมิภ าคจะทำให้การเคลื่อนย้ายแรงงานและการย้ายถิ่นมีความสะดวกมากขึ้น และเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายประชากรเข้าออกประเทศเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มประชากรที่มีศักยภาพซึ่งมีแนวโน้มในการเคลื่อนย้ายไปเรียนหรือทำงานในทั่วทุกมุมโลกสูงขึ้น ทั้งนี้ การย้ายถิ่นส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น จึงอาจจะเป็นไปได้ที่ประเทศไทยจะยังคงเป็นประเทศผู้รับของประชากรจากประเทศเพื่อนบ้านขณะที่ประชากรไทยโดยเฉพาะแรงงานทักษะอาจมีแรงจูงใจในการย้ายถิ่นไปยังประเทศที่มีระดับการพัฒนาที่ดีกว่า อาจทำให้การแย่งชิงแรงงานมีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งจะยิ่งทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงของบริบทสังคมไทย

นอกจากนี้ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศคาดว่าจะมีความรุนแรงมากขึ้นทั้งในเชิงความผันผวน ความถี่ และขอบเขตที่กว้างขวางมากขึ้ น ซึ่งจะสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ระบบโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น ตลอดจนระบบผลิตทางการเกษตรที่สัมพันธ์ต่อเนื่องกับความมั่นคงด้านอาหารและน้ำ ขณะที่ระบบนิเวศต่างๆ มีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง และมีความเป็นไปได้ค่อนข้างสูงในการสูญเสียความสามารถในการรองรับ ความต้องการของมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างไรก็ดี ระดับความรุนแรงของผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลกและความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศต่าง ๆ ดังกล่าวที่แต่ละประเทศจะต้องเผชิญจะมีความแตกต่างกัน ทำให้การเป็นสังคมสีเขียวการรักษาและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการจะได้รับความสำคัญและความสนใจจากนานาประเทศรวมทั้งประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกรวมถึงการสร้างสมดุลความมั่นคงด้านพลังงานและอาหารมีแนวโน้มที่จะมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นกฎระเบียบและข้อตกลงด้านสิ่งแวดล้อมจ ะมีความเข้มข้นและเข้มงวดขึ้น โดยกรอบการพัฒนาตามข้อตกลงระหว่างประเทศต่างๆ ที่สำคัญ เช่น เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและบันทึกความตกลงปารีสจะได้รับการนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังมากยิ่งขึ้น

แนวโน้มเหล่านี้จะก่อให้เกิดความท้าทายต่อการพัฒนาประเทศในหลายมิติ ทั้งในส่วนของการจ้างงานและอาชีพ สาขาการผลิตและบริการใหม่ๆ ความมั่นคงของประเทศอันเกิดจากภัยคุกคามและความเสี่ยงด้านอื่นๆ ที่ซับซ้อนขึ้น อาชญากรรมไซเบอร์ รูปแบบการก่อสงครามที่ใช้เทคโนโลยี เป็นเครื่องมือ การเคลื่อนย้ายอย่างเสรีและรวดเร็วของผู้คน เงินทุน ข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้ เทคโนโลยีและสินค้าและบริการ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รวดเร็วและคาดการณ์ได้ยากการเกิดขึ้นของโรคระบาด และโรคอุบัติ

ใหม่ที่จะส่งผลให้การเฝ้าระวังด้านการสาธารณสุขในประเทศมีความสำคัญมากขึ้น อาจนำไปสู่ปัญหาความเหลื่อมล้ำที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นได้ หากไม่มีมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและรองรับผลกระทบต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ซึ่งรวมถึงการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบพลิกผันที่จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะอย่างยิ่งหากการเข้าถึงเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐาน และองค์ความรู้สมัยใหม่มีระดับความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มประชากรต่างๆ โดยการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมดังกล่าวจะส่งผลต่อทั้งการจ้างงานและอาชีพที่จะมีรูปแบบและลักษณะงานที่เปลี่ยนไป มีความต้องการแรงงานที่มีสมรรถนะสูงเพิ่มมากขึ้น หลายอาชีพอาจหายไปจากตลาดงานในปัจจุบันและบางอาชีพจะถูกทดแทนด้วยระบบอัตโนมัติโดยเฉพาะอาชีพที่ต้องการทักษะระดับต่ำ ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความมั่นคงและคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ปรับตัวไม่ทันหรือขาดความรู้และทักษะที่ทันกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปกระแสโลกาภิวัตน์ที่จะทำให้เกิดการพัฒนาขยายความเป็นเมือง วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศที่อาจจะมีความแปรปรวนมากยิ่งขึ้น ซึ่งปัจจัยทั้งหมดดังกล่าวจะส่งผลให้ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

จากปัจจัยและแนวโน้มที่คาดว่าจะส่งผลต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในมิติต่างๆ ข้างต้น เห็นได้ว่าบริบทและสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็ว มีพลวัตสูง และมีความซับซ้อนหลากหลายมิติ ซึ่งจะส่งผลต่ออนาคตการพัฒนาประเทศอย่างมาก ดังนั้น การพัฒนาปร ะเทศจึงจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์การพัฒนาที่ครอบคลุมทุกมิติและทุกด้านการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง มีความร่วมมือในลักษณะประชารัฐจากภาคส่วนต่างๆ ในรูปแบบของหุ้นส่วนการพัฒนาที่เป็นการดำเนินงานอย่างบูรณาการ เนื่องจากทุกมิติการพัฒนามีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน โดยประเทศไทยจำเป็นต้องมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความรู้ สมรรถนะ และทักษะที่สอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงต่างๆ สามารถรู้เท่าทันและปรับตัวให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข มีอาชีพที่มั่นคง สร้างรายได้ ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์และกติกาใหม่ๆ และมาตรฐานที่สูงขึ้ น โดยเฉพาะในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบและปัจจัยส่งเสริมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกัน ทั้งในส่วนของระบบการเรียนการสอน และการพัฒนาทักษะฝีมือที่สอดคล้องกันกับการพัฒนาของคนในแต่ละช่วงวัย ระบบบริการสาธารณะ โครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับเป็นเจ้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรมก้าวทันโลก จากการต่อยอดการพัฒนาบนพื้นฐานนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ส่งผลให้เกิดการสร้างห่วงโซ่มูลค่าทางเศรษฐกิจในทั้งภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรและภาคบริ การ กระจายผลประโยชน์จากการพัฒนา ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ และนำไปสู่การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกภาคส่วน

นอกจากนี้ ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลความมั่นคงด้านพลังงานและอาหาร การรักษาไว้ซึ่งความหลากหลายเชิงนิเวศ การส่งเสริมการดำเนินชีวิต และธุรกิจ และการพัฒนาและขยายความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่องที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมกับการมีข้อกำหนดของรูปแบบและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวเนื่องกับลักษณะการใช้พื้นที่ที่ชัดเจน ขณะที่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ กฎหมาย ระบบภาษีต้องมีกลยุทธ์การ พัฒนาที่สามารถอำนวยความสะดวกและส่งเสริมให้ประเทศมีศักยภาพการแข่งขันที่สูงขึ้น และสามารถใช้จุดแข็งในเรื่องตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศมากขึ้น รวมทั้งให้ความสำคัญของการรวมกลุ่มความร่วมมือกับนานาประเทศในระดับภูมิภาคและระดับโลก เพื่อกระชับและสร้างสัมพันธไมตรี เสริมสร้างความสัมพันธ์ทางการทูต ซึ่งจะก่อให้เกิดการสร้างพลังทางเศรษฐกิจและรักษาความมั่นคงของประเทศ โดยจำเป็นต้องสร้างความพร้อมในการที่จะยกระดับมาตรฐานและมีการปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบกติกาสากลในด้านต่างๆ ขณะเดียวกันประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งให้มีการปฏิรูประบบราชการและการเมืองเพื่อให้เกิดการบริหารราชการที่ดีและมีเสถียรภาพทางการเมือง มีการส่งเสริมคนในชาติให้ยึดมั่นสถาบันหลักเป็นศูนย์รวมจิตใจเพื่อให้เกิดความรักความสามัคคี และลดความขัดแย้งภายในประเทศ

โดยที่นโยบายการพัฒนาต่า งๆ จำเป็นต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับโครงสร้างและลักษณะพฤติกรรมของประชากรที่อาจจะมีความแตกต่างจากปัจจุบันมากขึ้น

ดังนั้น ภายใต้เงื่อนไขโครงสร้างประชากร โครงสร้างเศรษฐกิจ สภาพสังคม สภาพภูมิอากาศสิ่งแวดล้อม และปัจจัยการพัฒนาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการวางแผนการพัฒนาที่รอบคอบและครอบคลุม อย่างไรก็ตาม หลายประเด็นพัฒนาเป็นเรื่องที่ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการปรับตัวซึ่งจะต้องหยั่งรากลึกลงไปถึงการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างการขับเคลื่อนการพัฒนาให้ประเทศเจริญก้าวหน้าไปในอนาค ตจึงจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์ในระยะยาวที่ต้องบรรลุ พร้อมทั้งแนวยุทธศาสตร์หลักในด้านต่างๆ เพื่อเป็นกรอบในการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างบูรณาการบนพื้นฐานประชารัฐเพื่อยกระดับจุดแข็งและจุดเด่นของประเทศ และปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อนและจุดด้อยต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ โดยยุทธศาสตร์ชาติจะเป็นเป้าหมายใหญ่ในการขับเคลื่อนประเทศ และถ่ายทอดไปสู่แผนในระดับอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ภารกิจและพื้นที่ ซึ่งรวมถึงพื้นที่พิเศษต่างๆ อาทิ เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเพื่อให้การพัฒนาประเทศสามารถดำเนินการได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และ ยั่งยืน

3. วิสัยทัศน์ประเทศไทย

“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อสนองตอบต่อผลประโยชน์แห่งชาติ อันได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย การดำรงอยู่อย่างมั่นคง และยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขเป็นปึกแผ่น มีความมั่นคงทางสังคมท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรมและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประสานสอดคล้องกันด้านค วามมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี

ความมั่นคง หมายถึง การมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในทุกระดับ ทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครัวเรือน และปัจเจกบุคคล และมีความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งมิติทางการทหาร เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง เช่น ประเทศมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สถาบันชาติศาสนา พระมหากษัตริย์มีความเข้มแข็งเป็นศูนย์กลางและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน มีระบบการเมืองที่มั่นคงเป็นกลไกที่นำไปสู่การบริหารประเทศที่ต่อเนื่องและโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล สังคมมีความปรองดองและความสามัคคี สามารถผนึกกำลังเพื่อพัฒนาประเทศ ชุมชนมีความเข้มแข็ง ครอบครัวมีความอบอุ่น ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้ที่มั่นคงพอเพียงกับกา รดำรงชีวิต มีการออมสำหรับวัยเกษียณ ความมั่นคงของอาหาร พลังงาน และน้ำ มีที่อยู่อาศัยและความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน

ความมั่งคั่ง หมายถึง ประเทศไทยมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและมีความยั่งยืนจนเข้าสู่กลุ่มประเทศรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง ประชากรมีความอยู่ดีมีสุขได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น และมีการพัฒนาอย่างทั่วถึงทุกภาคส่วนมีคุณภาพชีวิตตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ ไม่มีประชาชนที่อยู่ในภาวะความยากจนเศรษฐกิจในประเทศมีความเข้มแข็งขณะเดียวกันต้องมีความสามารถในการแข่ งขันกับประเทศต่างๆทั้งในตลาดโลกและตลาดภายในประเทศเพื่อให้สามารถสร้างรายได้ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศตลอดจนมีการสร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคตเพื่อให้สอดรับกับบริบทการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไป และประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญในเวทีโลก และมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิ จและการค้าอย่างแน่นแฟ้ นกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย เป็นจุดสำคัญของการเชื่อมโยง

ในภูมิภาค ทั้งการคมนาคมขนส่ง การผลิต การค้า การลงทุน และการทำธุรกิจ เพื่อให้เป็นพลังในการพัฒนา นอกจากนี้ยังมีความสมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถสร้างการพัฒนาต่อเนื่องไปได้ ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญาทุนทางการเงิน ทุนที่เป็นเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่อยู่ บนหลักการใช้ การรักษาและการฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ไม่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศ การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่ง ยืน ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นและสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม รัฐบาลมีนโยบายที่มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืนและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืน

โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ **“ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน ”** โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย

1) ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย

2) ขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้

3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ

4) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม

5) ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ

6) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

4. ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ

4.1 ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

(1) การรักษาความสงบภายในประเทศ

(2)การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง

(3) การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ

(4) การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ

(5) การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม

4.2 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

(1) การเกษตรสร้างมูลค่า

(2) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต

(3) สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว

(4) โครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก

(5) พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่

5.3 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

(1) การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม

(2) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

(3) ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑

(4) การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย

(5) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี

(6) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้าง ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

(7) การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ

4.4 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

(1) การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ

(2) การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี

(3) การเสริมสร้างพลังทางสังคม

(4) การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเอง

4.5 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(1) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว

(2) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล

(3) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ

(4) พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง

(5) พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

(6) ยกระดับกระบวนทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ

4.6 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

(1) ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวกรวดเร็ว โปร่งใส

(2) ภาครัฐบริหารงานแบบบูร ณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายและเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่

(3) ภาครัฐมีขนาดเล็กลง เหมาะสมกับภารกิจ ส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

(4) ภาครัฐมีความทันสมัย

(5) บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำ นึกมีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ

(6) ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ

(7) กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น

(8) กระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค

1.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ **12 (พ.ศ. 2560 – 2564)** ได้จัดทาขึ้นในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศและสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดกันมากขึ้น โดยได้น้อมนาหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ” มาเป็นปรัชญานาทางในการพัฒนาประเทศต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9-11 เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน

ในการจัดทาแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ครั้งนี้ สานักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทาบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ซึ่งเป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ นอกจากนั้น ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน ทั้งในระดับกลุ่มอาชีพ ระดับภาค และระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และ ทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทารายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”

การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จึงเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการเชื่อมต่อกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในลักษณะการแปลงยุทธศาสตร์ระยะยาวสู่การปฏิบัติ โดยในแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดประเด็นการพัฒนา พร้อมทั้งแผนงาน/โครงการสำคัญที่ต้องดาเนินการให้เห็นผลเป็นรูปธรรมในช่วง 5 ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ขณะเดียวกัน ยังได้กำหนดแนวคิดและกลไกการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลที่ชัดเจน เพื่อกากับให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีทิศทางและเกิดประสิทธิภาพ นาไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทย

1. ภาพรวมการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

1.1 หลักการ

1.2 จุดเปลี่ยนสำคัญในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 12

1.3 ประเด็นการพัฒนาหลักที่สำคัญในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

2. การประเมินสภาพแวดล้อมการพัฒนาประเทศ

2.1 สถานการณ์และแนวโน้มภายนอก

2.2 สถานการณ์และแนวโน้มภายใน

3. วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

3.1. วัตถุประสงค์

3.2. เป้าหมายรวม

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีทั้งหมด 10 ยุทธศาสตร์ โดยมี 6 ยุทธศาสตร์ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และอีก 4 ยุทธศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสนับสนุน ดังนี้

4.1 ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์

4.2 ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

4.3 ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

4.4 ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

4.5 ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน

4.6 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย

4.7 ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์

4.8 ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม

4.9 ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ

4.10 ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

5. การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 สู่การปฏิบัติ

5.1 หลักการ

5.2 แนวทางขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

5.3 การติดตามประเมินผลแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

1.3 แผนพัฒนาภาค/แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด/แผนพัฒนาจังหวัด

➔ **แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (กาฬสินธุ์ ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด) พ.ศ. 2561 – 2564 (ฉบับทบทวน)**

สภาพทั่วไปและสถานการณ์การพัฒนากลุ่มจังหวัด

1.1 ความเป็นมาของการแบ่งกลุ่มจังหวัด

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2546 และวันที่ 17 พฤศจิกายน 2546 เห็นชอบให้จัดตั้งกลุ่มจังหวัดรวม 19 กลุ่มจังหวัด การบริหารงานของกลุ่มจังหวัดในระยะเริ่มต้น พบปัญหา สำคัญ 3 ประการ คือ 1. ปัญหาไม่มีงบประมาณในการบริหารงาน 2. ขาดบุคลากร และ 3. ไม่มีความชัดเจน เกี่ยวกับองค์กรรับผิดชอบ จึงให้การบริหารงานกลุ่มจั งหวัดไม่บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำ หนดซึ่งนำ ไปสู่ การจัดตั้งเป็นสำ นักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด

เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2549 รองนายกรัฐมนตรี (นายโฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์) ประธาน ก.พ.ร. ได้มอบหมายให้สำ นักงาน ก .พ.ร. ประมวลข้อคิดเห็นและข้อเสนอเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างและระบบบริหารของส่วนราชการ ต่าง ๆ ซึ่งข้อความคิดเ ห็นของส่วนราชการและจังหวัดที่สำ นักงาน ก .พ.ร. ได้รับในประเด็นที่ เกี่ยวข้องกับการจัดส่วนราชการในภูมิภาค ซึ่งรวมถึงราชการบริหารส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค มีประเด็นข้อเสนอ ว่าการจัดกลุ่มจังหวัดดังกล่าวไม่เหมาะสม ควรมีการทบทวนก ารจัดกลุ่มและการจัดจังหวัดภายในกลุ่มจังหวัดใหม่ เพื่อให้เกิดศักยภาพและการพัฒนาที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

มติที่ประชุม ก.พ.ร. ครั้งที่ 13/2550 เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2550 ได้เห็นชอบให้มีการ ปรับปรุงการจัดกลุ่มจังหวัดและการกำ หนดจังหวัดที่เป็นศูนย์ปฏิบั ติการของกลุ่มจังหวัด และการจัดตั้ง สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดเพื่อเป็นกลไกในการดำเนินงานของกลุ่มจังหวัด

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ประกอบด้วย ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น มหาสารคาม และจังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีจังหวัดขอนแก่นเป็นศูนย์กลางการบริหารงาน กลุ่มจังหวัด

1.2 ลักษณะทางกายภาพ

1.2.1 ที่ตั้ง ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 25 – 17 องศาเหนือและเส้นแวงที่ 101-103 องศาตะวันออกซึ่งอยู่บริเวณตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ห่างจากกรุงเทพมหานคร 445 กิโลเมตร

1.2.2 ลักษณะภูมิประเทศ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางครอบคลุมพื้นที่ จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น มหาสารคาม และ ร้อยเอ็ด มีพื้นที่ของกลุ่มจังหวัดรวม 19.6 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 17 ของพื้นที่ภาค โดยจังหวัดขอนแก่นมีพื้นที่มากที่สุด รองลงมาได้แก่ จังหวัดร้อ ยเอ็ด กาฬสินธุ์ และ จังหวัดมหาสารคามตามลำดับและมีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ 1.80 ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 10 ของภาค กลุ่มจังหวัดตั้งอยู่ตอนกลางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บนพื้ นที่ราบลุ่มแม่น้ำชีที่อยู่ตอนกลางของพื้นที่และที่ราบ ลุ่มแม่น้ำมูลซึ่งอยู่

ทางตอนใต้ของพื้นที่ โดยทางทิศตะวันตกและทิศเหนือจะมีสภาพเป็นภูเขา เทลาดมาทาง ทิศตะวันออก และมีอาณาเขต ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ จ.เลย หนองบัวลำภู อุดรธานี และ จ.สกลนคร
- ทิศใต้ ติดต่อกับ จ.ศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ และ นครราชสีมา
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ จ.มุกดาหาร ยโสธร
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ จ.ชัยภูมิ เพชรบูรณ์

ลักษณะภูมิประเทศโดยรวมของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางเป็นพื้นที่ราบลุ่มน้ำชีประมาณร้อยละ 80 ของพื้นที่กลุ่มจังหวัด ลักษณ ะของพื้นที่จะอยู่สูงจากระดับน้ำ ทะเลปานกลาง ประมาณ 200 เมตร และเทลาดจากทางทิศตะวันตกไปสู่ทางทิศตะวันออก ด้านทิศเหนือและทิศตะวันตก ลักษณะของพื้นที่จะเป็นพื้นที่ภูเขาที่สำ คัญ ได้แก่ เทือกเขา ภูพานทางตอนเหนือของจังหวัดกาฬสินธุ์ และ จังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนทางทิศตะวันตกประกอบด้วยเทือกเขาภูเก้า- ภูพานค า เทือกเขาในพื้นที่ อุทยานแห่งชาติ ภูเวียง อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน อุทยานแห่งชาติภูกระดึ ง จังหวัดเลย อุทยานแห่งชาตินำ้ หนาว จังหวัด เพชรบูรณ์และเทือกเขาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งกระมัง จังหวัดชัยภูมิ

1.2.3 ภูมิอากาศ พื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง จัดอยู่ในกลุ่มที่มี ฝนตกสลับกับแห้งแล้ง ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีผล ทำให้อากาศหนาวเย็น และพายุดีเปรสชันจากทะเลจีนใต้ ทำให้มีฝนตกเป็นบริเวณกว้าง ระยะใกล้- ไกลทะเล จะทำให้อากาศมีความแตกต่างกันระหว่างฤดูร้อยและฤดูหนาวมาก เนื่องจากไม่มีพื้นที่ติดต่อกับทะเล มีอุณหภูมิสูงสุดโดยเฉลี่ย 36.35 องศาเซลเซียสมี3 ฤดูคือ ฤดูร้อน ฤดูฝน ฤดูหนาว ในแต่ละฤดูจะมีช่วงเวลา ไม่คงที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ และอิทธิพลของลมมรสุมเป็นหลัก

1.2.4 การใช้ประโยชน์ที่ดิน กลุ่มจังหวัดภา คตะวัน ออกเฉียงเหนือตอนกลาง ประกอบด้วย 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด กาฬสินธุ์ ขอนแก่น มหาสารคาม และจังหวัดร้อยเอ็ด ตั้งอยู่บริเวณตอนกลาง ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดย มีจังหวัดขอนแก่นเป็นศูนย์กลางการบริหารงานกลุ่มจังหวัด มีพื้นที่ทั้งสิ้น 31,423 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 19,639,918 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 18.61 ของพื้นที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และคิดเป็นร้อยละ 6.12 ของประเทศ เป็นพื้นที่ป่า 1,512,017 ไร่ (ร้อยละ 7.7 ของพื้นที่กลุ่มจังหวัด) มีพื้นที่การเกษตร 13,585,188 ไร่ (คิดเป็นร้อยละ 69.17 ของพื้นที่กลุ่มจังหวัด) โดยอยู่ในเขตชลประทาน 2,198,281ไร่ (คิดเป็นร้อยละ 16.17 ของพื้นที่การเกษตร) หรือร้อยละ 2.6 ของพื้นที่กลุ่มจังหวัด

1.3 ข้อมูลการปกครอง/ประชากร

ประชากร (ข้อมูลกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2559) กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีประชากรรวมทั้งสิ้น 5,058,4 คน แยกเป็นชาย 2,503,399 คน หญิง 2,555,052 คน ความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 161 คน/ตารางกิโลเมตร โดยจังหวัดขอนแก่น มีประชากรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.62 ของประชากรในกลุ่มจังหวัดฯ รองลงมาได้แก่ จังหวัดร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ และมหาสารคาม ตามลำ ดับ มีครัวเรือนประกอบอาชีพการเกษตร 705,436 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 46.24 ของครัวเรือนในกลุ่มจังหวัด (ครัวเรือนในกลุ่มจังหวัด 1,525,579 ครัวเรือน)

เขตการปกครองของกลุ่ มจังหวัด แบ่งเขตการปกครองเป็น 77 อำเภอ 660 ตำบล 8,304 หมู่บ้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 724 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 4 แห่ง เทศบาล 85 แห่ง และองค์การบริหา ส่วนตำบล 635 แห่ง

1.3.1 การบริหารราชการส่วนภูมิภาค (ปี พ.ศ. 2559) กลุ่มจังหวัดภา คตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ประกอบด้วย 4 จังหวัด ได้แก่ กาฬสินธุ์ ขอนแก่ น มหาสารคาม และร้อยเอ็ด ระดับอำ เภอ รวม 77 อำเภอ 660 ตำบล 8,304 หมู่บ้าน

1.3.2 การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น (ปี 2559) จำแนกเป็น องค์การบริหารส่วนจังหวัด 4 แห่ง 85 เทศบาล และ องค์การบริหาร ส่วนตำบล 635 แห่ง

1.3.3 ประชากรและแรงงาน กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง มีประชากร ทั้งสิ้น 5.05 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 23.09 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือร้อยละ 7.74 ของประเทศ โดยแบ่งออกเป็นชาย 2.50 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 49.58 หญิง 2.55 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 50.42 ของประชากรกลุ่มจังหวัด จังหวัดขอนแก่นมีประชากรมากที่สุด จำ นวน 1.80 ล้านค น รองลงมาเป็น จังหวัดร้อยเอ็ด จำ นวน 1.30 ล้านคน และจังหวัดมหาสารคาม จำ นวน 0.96 ล้านคน จังหวัดกาฬสินธุ์ มีประชากรน้อยที่สุดในกลุ่มจังหวัด จำนวน 0.95 ล้านคน มีความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 160.98 คน/ตารางกิโลเมตร โดยจังหวัด มหาสารคามมีความหนาแน่นของประชากรสูงที่สุดที่ 182.10 คน/ตารางกิโลเมตร รองลงมาได้แก่จังหวัด ขอนแก่น ร้อยเอ็ด และจังหวัดกาฬสินธุ์ มีความหนาแน่ นของประชากรน้อยที่สุดในกลุ่ม จังหวัดที่ 141.84 คน ๖ ต่อตารางกิโลเมตร จะพบว่าจำ นวนประชากรกลุ่มจังหวัดฯที่อยู่ในวัยแรงงาน 3.61 ล้าน คน เป็นชาย 1.72 ล้านคน หญิง 1.88 ล้านคน หรือร้อยละ 24.34 ของกำลังแรงงาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 6.60 ของกำลังแรงงานทั้งประเทศ

1.4 ด้านเศรษฐกิจ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่มจังหวัด (Gross Provincial Cluster Product : GPCP)

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนก ลาง มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่ มจังหวัด (Gross Provincial Cluster Product : GPCP) ปี 2558 จำนวน 341,954 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก ปี 2557 คิดเป็น ร้อยละ 0.3 (ปี 2557 มูลค่า GPCP 340,817 ล้านบาท) มีมูลค่า GPCP เป็นลำดับที่ 11 จาก18 กลุ่มจังหวัด โดย กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก มีมูลค่า GPCP มากเป็นอันดับ 1 มีมูลค่าเท่ากับ 1,826,859 ล้านบาท และกลุ่มจังหวั ด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 มีมูลค่า GPCP ต่ำที่สุดใน 18 กลุ่มจังหวัด (GPCP เท่ากับ 106,390 ล้านบาท) อัตราการขยายตัวของ GPCP กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ปี 2553-2557 เท่ากับ 2.24 โดย จังหวัดขอนแก่น มีมูลค่าผลิตภัณฑ์ มวลรวมมากที่สุดในกลุ่มจังหวัด คือ 187,271 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 54.8 รองลงมาคือ ร้อยเอ็ด (60,150 ล้านบาท) มหาสารคาม (47,355 ล้านบาท) และกาฬสินธุ์ (47,178 ล้านบาท) ตามลำดับ

มูลค่าเศรษฐกิจที่สำ คัญของกลุ่มจังห วัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกล าง มาจาก ภาคนอกการเกษตร โดยในปี 2558 มีมูลค่าเท่ากับ 284,233 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 81.04 ของมูลค่า GPCP เพิ่มขึ้นจากปี 2557 จำนวน 10,488 ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 3.8) โดยมีสาขาอุตสาหกรรม มีมูลค่ามากที่สุด เท่ากับ 80,839 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 24 รองลงมา คือ สาขาการค้าปลีก ค้าส่งฯ มีมูลค่า 37,363 ล้านบาท และสาขาบริการท่องเที่ยว มูลค่า 17,062 ล้านบาท ตามลำดับ

มูลค่า GPCP ภาคเกษตร ในปี 2558 มีมูลค่าเท่ากับ 57,721 ล้านบาท คิดเป็น ร้อยละ 17 ของมูลค่า GPCP ลดลงจากปี 2557 จำนวน 9,350 ล้านบาท คิดเป็นร้อยล ะ 14 (ปี 2557 มีมูลค่าเท่ากับ 67,072 ล้านบาท)

ผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่มจังหวัดต่อหัวประชากร (Per provincial cluster product per capita) ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ปี 2558 มีมูลค่าเท่ากับ 74,876 บาท/คน/ปี อยู่ในอันดับที่ 14 จาก 18 กลุ่มจังหวัด และเป็นอันดับที่ 2 ของกลุ่มจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อันดับ ที่ 1 คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1) โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่มจังหวัดต่อหัวเพิ่มขึ้นจากปี ..2557 จำนวน..389.. บาท ..(คิดเป็นร้อยละ ..0.5)..กลุ่มจังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่มจังหวัดต่อหั วสูงสุด ..คือ.. กลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออก ..(550,689..บาท)..และกลุ่มจังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่มจังหวัดต่อหั วต่ำสุด..คือ กลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง..2..(59,106..บาท)..สำหรับจังหวัดภายในกลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเ หนือ ตอนกลาง (กาฬสินธุ์ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด) ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวสูงสุด คือ จังหวัดขอนแก่น

(107,607 บาท) รองลงมาคือ มหาสารคาม (57,069 บาท) ร้อยเอ็ด (55,982 บาท) และ กาฬสินธุ์ (51,147 บาท) ตามลำดับ

1.5.ด้านเกษตรกรรม

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง มีพื้นที่การเกษตร 13,585,812 ไร่ (คิดเป็น ร้อยละ 69.17 ของพื้นที่กลุ่มจังหวัด) อยู่ในเขตชลประทาน 222,790 ไร่ (คิดเป็นร้อยละ 1.64 ของพื้นที่ การเกษตร) หรือร้อยละ 1.13 ของพื้นที่กลุ่มจังหวัด มีครัวเรือนเกษตรกร 730,290 ครัวเรือน (ข้อมูลกรม ส่งเสริมการเกษตร ปี 2558)

พืชเศรษฐกิจที่สำ คัญของกลุ่มจังหวัดภาค ตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ที่ทำ รายได้หลักให้เกษตรกร คือ ข้าว อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง ในปีการผลิต 2558/2559 ผลผลิตพืชเศรษฐกิจสำคัญมีดังนี้

พื้นที่ปลูกข้าว จำนวน 8,953,591 ไร่ ผลผลิต 3,104,983 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 364.25 กิโลกรัม/ไร่ พื้นที่เพาะปลูกข้าวหอมมะลิเพิ่มขึ้นจากปี 2558 คิดเป็นร้อยละ 0.73 และมีผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.41

พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน จำ นวน 1,271,913 ไร่ ผลผลิต 11,627,399 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 36,310 กิโลกรัม/ไร่ พื้นที่เพาะปลูกอ้อยโรงงานเพิ่มขึ้นจากปี 2558 คิดเป็นร้อยละ 7.59 และมีผลผลิตต่อไร่ เพิ่มขึ้นร้อยละ 16.0

พื้นที่ปลูกมันสำ ปะหลัง จำ นวน 621,641 ไร่ ผลผลิต 2,092,988 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 13,295 กิโลกรัม/ไร่ พื้นที่เพาะปลูกมันสำ ปะหลังเพิ่มขึ้นจากปี 2558 คิดเป็นร้ อยละ 8.54 แต่ผลผลิตต่อไร่ ลดลง ร้อยละ 1.6

1.6 อุตสาหกรรม

เริ่มมีบทบาทมากขึ้น ในปี 2556สามารถสร้างรายได้ให้กับกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง มีมูลค่าการผลิต 80,839 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 33.13 ของ GRP (Gross Regional Product) เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีมูลค่าเป็นอันดับ 2 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยกลุ่ม จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีมูลค่าการผลิตภาคอุตสาหกรรมสูงสุด ร้อยละ 42.7 (104,179 ล้าน บาท) และกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 มีมูลค่าการผลิตน้อยที่สุด ร้อยละ 3.12 (7,593 ล้านบาท) เมื่อพิจารณาจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พบว่า จังหวัดขอนแก่น มีมูลค่าการผลิตสูงที่สุด เท่ากับ 68,532 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 84.74 รองลงมาคือ จังหวัดร้อยเอ็ด (13,636 ล้านบาท) มหาสารคาม (11,270 ล้านบาท)และกาฬสินธุ์ (5,441 ล้านบาท) ตามลำดับ

อุตสาหกรรมหลักที่เป็นฐานรายได้ของกลุ่มจังห วัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ที่มีการลงทุนมากที่สุด ได้แก่ อุตสาหกรรมกระดาษ และอุตสาหกรรมเครื่องดื่ม ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้ นที่จังหวัดขอนแก่น โดยในปี 2558 มีมูลค่ารวมเท่ากับ 149,988 ล้านบาท มีจำ นวนโรงงานทั้งสิ้น 5,821 โรงงาน และ มีการจ้างแรงงานทั้งสิ้น 84,914 คน

อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ได้แก่

1.อุตสาหกรรมแปรรูปข้าว กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงตอนกลาง ท าการเพาะปลูกข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลักมีพื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปี ปีการผลิต 2558/2559 รวม 8,953,591 ไร่ ผลผลิต 3,104,983 ตัน มีผลผลิต เฉลี่ยต่อไร่ 364.25 กิโลกรัม ผลผลิตข้าวในแต่ละปีจะใช้เพื่อการบริโภคในครั วเรือน ส่วนที่เห ลือเกษตรกรจะนำออกจำหน่าย โดยมีโรงสีขนาดใหญ่ (ก าลังการผลิตเกิน 200 ตัน/วัน) รวมกว่า 45 แห่ง และโรงสีขนาดกลาง (กำลัง การผลิต 100-200 ตัน/วัน) รวม 11 แห่ง และมีผู้ประกอบการค้าข้าวส่งออกต่างประเทศ รวม 15 ราย ดังนี้

(1) บริษัท โรงสีข้าว อีสเทิร์นไรซ์มิ ลล์ จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ 99 ม.2 ต.หัวนาค า อ .ยางตลาด จ.กาฬสินธุ์

(2) บริษัท สมเด็จ กรีนมิลล์ จำ กัด ตั้งอยู่เลขที่ 271 ม.9 ถ.สมเด็จ-คำม่วง ต .หนองแวง อ.สมเด็จ จ.กาฬสินธุ์

(3) บริษัท บี เอ็น เอ็กซ์ปอร์ต จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ 68 ม.10 ต.อุ่มเม่า อ.ยางตลาด จ .กาฬสินธุ์ (4) บริษัท โรงสีไฟสหชัยชุมแพ จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ 182 ม.13 ต.หนองไผ่ อ .ชุมแพ จ.ขอนแก่น (5) บริษัท โรงสีมีชัย จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ 174 ม.19 ต.หนองไผ่ อ.ชุมแพ จ.ขอนแก่น

(6) บริษัท เค.ซี.โกลเด้นไรซ์ จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ 175 ม.9 ถนนขอนแก่น-กาฬสินธุ์ ต.พระลับ อ.เมือง จ.ขอนแก่น

(7) บริษัท เค.เอ็ม.ซี.อินเตอร์ไรซ์ (2002) ตั้งอยู่เลขที่ 163 ม.4 ถ.ขอนแก่น-กาฬสินธุ์ ต.บึงเนียม อ.เมือง จ.ขอนแก่น

(8) บริษัท ป.ณัฐตพลไรซ์เอ็กปอร์ตเตอร์ จำ กัด ตั้งอยู่เลขที่ 92 ม.6 ต.เก่างิ้ว อ.พล จ.ขอนแก่น

(9) บริษัท เกษตรสินอิมปอร์ต-เอ๊กปอร์ต จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ 677/2 ม.2 ถนนเจ้งสนิท ต.ในเมือง อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น

(10) บริษัท สยามจัสมินไรซ์เอ๊กซ์ปอร์ต จำ กัด ตั้งอยู่เลขที่ 12 ม.15 ถ.พยัคฆภูมิพิสัย-นาเชือก อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม

(11) บริษัท เพชรพยั คฆภูมิพิสัยข้าวไทย จำ กัด ตั้งอยู่เลขที่ 102 ม.7 ต.เม็กดำ อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม

(12) สหกรณ์เครดิตยูเนียนวังขนาย จำ กัด ตั้งอยู่เลขที่ 222 ม.9 ต.แก้งแก อ .โกสุมพิสัย จ.มหาสารคาม

(13) บริษัท ข้าวบัวหลวง จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ 228 หมู่ 10 ต.เหนือเมือง อ .เมือง จ.ร้อยเอ็ด (14) บริษัท ศีมาไรซ์มิล จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ 420 หมู่ 20 ต.สระคู อ.สุวรรณภูมิ จ.ร้อยเอ็ด

(15) โรงสีสหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ 206 ม. 2 ต.เกษตรวิสัย อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด

2. อุตสาห กรรมอ้อยและน้ำ ตาล กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางมีพื้นที่เพาะปลูกอ้อยเนื้อที่ 1,271,913 ไร่ ผลผลิต 11,627,399 ตัน ซึ่งผลผลิตส่วนใหญ่จะนำ มาแปรรูปเป็นอุตสาหกรรมขั้นต้น ได้แก่ น้ำ อ้อย น้ำตาลทรายแดง และน้ำ ตาลทรายขาว เป็นต้น โรงงานผลิตน้ำ ตาล มีจำนวน ๕ โรงงาน ได้แก่

(1) บริษัท น้ำตาลมิตรผลกาฬสินธุ์ ตั้งอยู่ที่อำ เภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบกิจการน้ำตาลทรายดิบ น้ำ ตาลทราย น้ำ ตาลบริสุทธ์ น้ำ ตาล แร่ธรรมชาติมิตรผลโกลด์ เงินลงทุน 1,440 ล้านบาท จำนวนคนงาน 640 คน กำลังผลิต 19,000 ตันอ้อย/วัน

(2) บริษัท อุตสาหกรรมน้ำ ตาลอีสาน จำ กัด ตั้งอยู่ที่ อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบกิจการน้ำตาลทรายดิบ น้ำตาลทรายขาว เงินลงทุน 835 ล้านบาท จำนวนคนงาน 648 คน กำลังการผลิต 15,000 ตันอ้อย/วัน ๑๒

(3) บริษัท น้ำตาลขอนแก่น จำ กัด (มหาชน) เลขที่ 73 หมู่ 9 (ถนนน้ำพอง - กระนวน) ต.กุดน้ำใส อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น ประกอบกิจการน้ำตาลทรายเงินลงทุน 541,000,000 ล้านบาท จำ นวน คนงาน 410 คน ก าลังการผลิต 25,000 ตันอ้อย/วัน

(4) บริษัท น้ำ ตาลมิตรภูเวียง จำ กัด หมู่ 1 ถนนมะลิวัลย์ ตำ บลหนองเรือ อำ เภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น เงินลงทุน 2,380,000,000 ล้านบาท จำนวนคนงาน 310 คน ประกอบกิจการน้ำ ตาลทรายดิบ น้ำตาลทรายขาวบริสุทธิ์ กำลังการผลิต 27,000 ตันอ้อย/วัน

(5) บริษัท น้ำตาลวังขนาย จำกัด เลขที่ 222 หมู่ 9 ถนนสารคาม-โกสุมพิสัย ตำบลแก้งแก อำเภอ โกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคามประกอบกิจการทำน้ำตาลทรายดิบ น้ำตาลทรายขาว และน้ำตาลทรายขาว ให้บริสุทธิ์ กำลังการผลิต 15,453 ตันอ้อย/วัน

3. อุตสาหกรรมมันสำปะหลัง มันสำปะหลังเป็นพืชเศรษฐกิจหลักอีกชนิดหนึ่งที่ทำ รายได้รองจากการปลูกข้าว มีเนื้อที่เพาะปลูก 621,641 ไร่ ผลผลิต 2,092,9ตัน โดยจะนำ มันสำปะหลังมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย เช่น อุตสาหกรรมอาหาร การผลิต เอทานอล กลุ่มจังหวัดฯ มีโรงงานผลิตแปรรูปมันสำปะหลัง 2 แห่ง และโรงงานผลิตเอทานอล 3 แห่ง ดังนี้

(1) บริษัท ไทยเอทานอล พาวเวอร์ จำกัด เลขที่ 88 หมู่ 6 ต.โนนศิลา อ.โนนศิลา จ.ขอนแก่น เงินทุน 660,000,000 ล้านบาท จำนวนคนงาน 130 คน มันสำปะหลังเป็นวัตถุดิบหลักในการผลิต มีกำ ลัง การผลิต 130,000 ลิตร/วัน

(2) บริษัท ขอนแก่นแอลกอฮอล์ จำ กัด เลขที่ 88 หมู่ 10 ถนนน้ำพอง–กระนวน ต.น้ำพอง อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น เงินลงทุน 346,624,420 ล้านบาท จำนวนคนงาน 52 คน กากน้ำตาลเป็นวัตถุดิบหลัก ในการผลิต มีกำลังการผลิต 150,000 ลิตร/วัน

(3) บริษัท เพโทรกรีน จำกัด (กาฬสินธุ์) กากน้ำตาลเป็นวัตถุดิบหลักในการผลิต มีกำ ลังการผลิต 200,000 ลิตร/วัน

(4) บริษัท จิรัฐพัฒนาการเกษตร จำ กัด เลขที่ 39 ม.4 ถ.กาฬสินธุ์-สหัสขันธ์ ต.ภูดิน อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์

(5) บริษัท เนชั่นแนล สตาร์ช แอนด์ เคมิเคิล (ไทยแลนด์) 41 ม.7 ถนนถีนานนท์ ตำบลนาจารย์ อำเภอเมือง จ.กาฬสินธุ์

1.7 ลักษณะทางสังคม

1.7.1 ด้านการศึกษา

สภาพการศึกษาของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางถือได้ว่ามี ความพร้อมในการเป็นศูนย์กลางการศึกษาของภูมิภาค โดยมีสถาบันการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับอุดมศึกษาที่พร้อมจะให้บริการทั้งการศึกษาใ น ระบบและนอกระบบ โดยมีสถาบันก ารศึกษาที่สำ คัญ เช่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กาฬ สินธุ์ ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงค ลวิทยาเขตอีสาน มหาวิทยาลัยรามคำ แหง สาขาวิทย าบริการเฉลิมพระเกียรติ อำ เภอบ้านไผ่ รวมถึงสถาบันอุดมศึกษาของของภาคเอกชน เช่น มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยเอเชียบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม ขอนแก่น เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีสถาบันกวดวิชาของ ภาคเอกชน ซึ่งมีการเปิดสอน ทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศจำ นวนมาก รวมถึงยังเป็นที่ตั้งของสถาบัน พัฒนาฝีมือแรงงานภาค ๖ ขอนแก่นที่พร้อมจะสนับสนุนให้กับภาคแรงงาน

1.7.2 การสาธารณสุข

มีสถานพยาบาลทั้งของภาครัฐและเอกชน รวมถึงศูนย์ รักษาพยาบาลเฉพาะทาง เช่น โรคหัวใจ เป็นต้น ทั้งนี้ในการดูแลด้านสุขภาพและการสาธารณสุขของประชาชนในกลุ่มจังหวัดและในภูมิภาคนั้น ถือได้ว่า กลุ่มจังหวัดมีความพร้อมในการเป็นศูนย์กลางด้านสุขภาพ โดยเฉพาะจังหวัดขอนแก่น

1.7.3 วิถีชีวิตความเป็นอยู่

การดำ เนินวิ ถีชีวิตของประชากรในกลุ่มจังหวัดจะเป็นไปตามลักษณะของสภาพการพัฒนาทาง เศรษฐกิจ กล่าวคือ มีการดำ เนินวิถีชีวิตทั้งในแบบสังคมชนบทและสังคมเมือง โดยส่วนใหญ่ยังคงใช้การดำเนินวิถีชีวิตแบบสังคมชนบท เนื่องมีพื้นฐานการประกอบอาชีพส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรม โดยมีการพึ่งพาและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามสถานะภาพ มีการยึดมั่นและรักษาปร ะเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม ส่วนการดำ เนินวิถีชีวิตของประชาชนสังคมเมืองจะมีลักษณะเป็นวิถีชีวิตแบบครอบครัวเดี่ยวเป็นส่วนใหญ่

1.7.4 โครงสร้างพื้นฐาน

1.7.4.1 การคมนาคมขนส่ง

กลุ่มจังหวัดภาคตะวั นออกเฉียงเหนื อตอนกลางมีเส้นทางการขนส่งที่สำ คัญ คือ ทาง อากาศ มีสนามบินภายในประเทศ 2 แห่ง ได้แก่ ขอนแก่น และร้อยเอ็ด ทางบก มีโครงข่ายถนนครอบคลุมพื้นที่ 4 จังหวัด คือ กาฬสินธุ์ ขอนแก่น มหาสารคาม และร้อยเอ็ด ซึ่งเชื่อมโยงสู่ภาคอื่นๆ ของประเทศได้อย่างสะดวก และรวดเร็วตามเส้นทางถนนทางหลวงหมายเลข 2 (มิตรภาพ) ดังนี้คือ

(1) ทางรถยนต์ มีทางหลวงแผ่นดินผ่านพื้นที่จำ นวน 6 สาย ได้แก่ ทางหลวงหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ) : กรุงเทพฯ - หนองคาย ทางหลวงหมายเลข 9 (East-west Economic Corridor : EWEC) : มุกดาหาร ผ่านจังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น เพชรบูรณ์ พิษณุโลก จนไปสุดที่อำ เภอแม่สอด จังหวัดตาก ทางหลวง หมายเลข 23 : เชื่อมโยงการเดินทางในกลุ่มจังหวัด (บ้านไผ่-บรบือร้อยเอ็ด-ไปกลุ่มอีสานล่าง 2) ทางหลวง หมายเลข 208 : ท่าพระ – โกสุม – มหาสารคาม ทางหลวงหมายเลข 213 : มหาสารคาม – กาฬสินธุ์ ทางหลวง หมายเลข 214 : ร้อยเอ็ด – กาฬสินธุ์

(2) ทางรถไฟ เส้นทางจาก กรุงเทพฯ – หนองคาย ขนานกับทางหลวงหมายเลข 2 หรือ ถนนมิตรภาพ ผ่านอำเภอในเขตพื้นที่ คือ อำเภอพล บ้านไผ่ บ้านแฮด เมืองขอนแก่น น้ำพอง และ เขาสวนกวาง

(3) ทางเครื่องบิน กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉี ยงเหนือตอนกลาง มีท่าอากาศยาน 2 แห่ง คือท่าอากาศยายขอนแก่น ห่างจากตัวเมืองขอนแก่น 8 กิโลเมตร เส้นทางบินกรุงเทพฯ- ขอนแก่น – กรุงเทพฯ ใช้เวลาเดินทางประมาณ 55 นาที วันละ 20 เที่ยว และท่าอากาศยานร้อยเอ็ด มีเที่ยวบินระหว่าง กรุงเทพฯ ดอนเมือง –ร้อยเอ็ด โดยสายการบิ นของบริษัทนกแอร์ จำ กัด วันละ 2 เที่ยวบิน สายการบินไทยแอร์ เอเชีย จำกัด วันละ 3 เที่ยว รวมจำนวนเที่ยวบินทั้งหมดไป-กลับ วันละ 10 เที่ยวบิน

- **บริการสาธารณะ** ระบบไ ฟฟ้ามีเขื่อนผลิตกระแสไฟฟ้าที่สำ คัญ คือ เขื่อนอุบลรัตน์ (จังหวัด ขอนแก่น) ระบบประปา การประปาส่ว นภูมิภาค มีหน่วยงานระดับเขตคือ ส านักงานเขตประปาเขต 6 (ขอนแก่น) ๑๔

- อื่นๆ

- เป็นศูนย์กลางของการบริหารราชการของภาคโดยเฉพาะจังหวัดขอนแก่น
- เป็นแหล่งทุนของการพัฒนาโดยมีสถาบันการเงินทั้งของ ภาครัฐและเอกชนให้บริการ เป็นจำ นวนมาก รวมถึงเป็นที่ตั้งของ ธนาคารแห่งประเทศไทยภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ที่จังหวัดขอนแก่น ตลอดจนเป็นศูนย์กลางของการส่งเสริมการลงทุน โดยมีสถาบัน ส านักงานส่งเสริมการลงทุน (BOI) ที่จังหวัด ขอนแก่นท าหน้าที่ในการให้บริการ

1.7.5 ด้านการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดส่วนใหญ่เป็นก ารท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์วัฒนธรรม เช่น กู่มหาธาตุ กู่สันตรัตน์ พระธาตุนาดูน พระพุทธรูปยืนมิ่งมงคล ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ที่จังหวัดมหาสารคาม กู่กาสิงห์กู่พระโกนา ปรางค์กู่ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติที่จังหวัดร้อยเอ็ด และการท่องเที่ยวเชิงธรรมช าติที่น้ำตก ตาดทอง น้ำตกผานางคอย น้ำ ตกแก้งกะอาม ผาเสวย ที่จังหวัดกาฬสินธุ์ บางแสน 2 และหาดจอมทอง ที่จังหวัด ขอนแก่น แบ่งเป็นรายจังหวัดได้ดังนี้

- จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ พระธาตุขามแก่น ปราสาทเปือยน้อย พิพิธภัณฑ์สถาน แห่งชาติ พิพิธภัณฑ์และซากไดโนเสาร์ อ.ภูเวียง ผ้าไหม อ.ชนบท อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน อุทยานแห่งชาตินำ้ พอง อุทยาน แห่งชาติภูเก้า – ภูพานคำ เขื่อนอุบลรัตน์ เป็นต้น
- จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ พระธาตุยาคู พิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ พระธาตุพุทธ สถูปสถานภูปอ เมืองฟ้าแดดสูงยาง เขื่อนลำปาว หมู่บ้านวัฒนธรรมโนนสง่า พิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ศูนย์สิรินธร

• จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ พร ะธาตุนาดูนแหล่งโบราณสถานเมืองจำ ปาศรี ป่าดูนลำพัน วนอุทยานโกสัมพี

• จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ บึงพลาญชัย พร ะมหาเจดีย์ชัยมงคล วนอุทยานผาน้ำ ย้อย ปรางค์กู่ กู่กาสิงห์ เป็นต้น

สถานการณ์ท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง

ในปี 2558 มีนักท่องเที่ยวจำ นวน 5,656,009 คน เป็นชาวไทย 5,576,728 คน ต่างชาติ 79,281 คน จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาคิดเป็นร้อยละ 4.73 มีรายได้จากการท่องเที่ยว 13,239 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.91 จากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2557 เมื่อเปรียบเทียบกับภาคพบว่า มีสัดส่วนของจำนวนนักท่องเที่ยวร้อยละ 16.45 และสัดส่วนของรายได้ร้อยละ 20.22 ของภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดที่นักท่องเที่ยวได้เดินทางมาท่องเที่ย วมากที่สุดคือ จังหวัดขอนแ ก่น จำนวน 3,881,646 คน รองลงมาคือ จังหวัดร้อยเอ็ด (728,482 คน) กาฬสินธุ์ (553,772 คน) และจังหวัด มหาสารคาม (492,109 คน) ตามลำดับ จังหวัดขอนแก่นมีราย ได้จากการท่องเที่ยวมากที่สุด จำ นวน 10,756 ล้านบาท รองลงมาคือ จังหวัดร้อยเอ็ด (1,010 ล้านบาท) กาฬสินธุ์ (800 ล้านบาท) และ มหาสารคาม (673 ล้านบาท) ตามลำดับ ๑๕

1.8 รายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไหม

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางมีผลิตภัณฑ์จากไหมที่มีอัตลักษณ์เฉพาะ คือ ผ้าไหมมัดหมี่ (ขอนแก่น) ผ้าไหมแพรวา (กาฬสินธุ์) ผ้าไหมสร้อยดอกหมาก (มหาสารคาม) ผ้าไหมสาเกต (ร้อยเอ็ด) ในปี 2559 กลุ่มจังหวัดฯ มีมูลค่าการจำ หน่ายผลิตภัณฑ์จากไหม 2,947,076,550 บาท โดย จังหวัดขอนแก่น มีรายได้จากการจำ หน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมากที่สุด ร้อยละ 45.07 ของมูลค่ารวมกลุ่มจังหวัด รองลงมา คือ จังหวัดมหาสารคาม ร้อยละ 22.22 จังหวัดร้อยเอ็ด ร้อยละ 19.62 และจังหวัดกาฬสินธุ์ ร้อยละ 13.07 ตามลำดับในภาพรวมพบว่า กลุ่มจังหวัดมีรายได้จากการจำ หน่ายผลิตภัณฑ์ไหมเพิ่มขึ้นอย่าง ต่อเนื่องทุกปี โดยในปี 2559 มีมูลค่าจากการจำหน่ายเพิ่มขึ้นจากปี 2558 คิดเป็นร้อยละ 209

1.9 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.9.1 ป่าไม้ ปี 2558 กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉี ยงเหนือตอนกลาง มีพื้นที่ป่าไม้ รวม 1.54 ล้านไร่ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 7.87 ของพื้นที่กลุ่มจังหวัดทั้งหมด

1.9.2 ดิน สภาพดินเป็นดินทรายและขาดธาตุอาหาร ใต้ดินมีเกลือหินทำให้ดินเค็มและแห้งไม่เหมาะในการเพาะปลูกพืช และทำนา ส่วนทรัพยากรน้ำ เนื่องจากกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง เป็น ดินปนทรายไม่สามารถอุ้มน้ำได้ จึงทำให้ขาดแคลนน้ำเป็นปัญหาสำคัญ

1.9.3 ทรัพยากรแร่ธาตุ แร่ที่สำคัญของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ได้แก่ แร่เกลือหิน แร่ทองแดง แร่เหล็ก แร่ทองคำ โปแตซ และก๊าซธรรมชาติ

1.9.4 แหล่งน้ำ กลุ่มจังหวัดภาคตะวัน ออกเฉียงเหนือตอนกลาง มีลุ่มน้ำ สำคัญ คือ ลุ่มน้ำชี และลุ่มน้ำมูล ปริมาณน้ำท่าที่ไหลผ่านกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง เฉลี่ย 30,744 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี มาจากลุ่มน้ำชี 11,244 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี และลุ่มน้ำมูล 19,500 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี แยกเป็น ปริมาณน้ำท่าในช่วงฤดูฝน 26,967 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี (87.71%) และเป็นปริมาณน้ำ ท่าในช่วงฤดูแล้ง 3,778 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี (12.29%) นอกจากนี้ กลุ่มจังหวัดภาตะวันออกเฉี ยงเหนือตอนกลางมีเขื่อน เก็บน้ำขนาดใหญ่ 2 แห่ง คือ เขื่อนอุบลรัตน์ (ขอนแก่น) ความจุ 5,413 ล้านลูกบาศก์เมตร และเขื่อนลำปาว (กาฬสินธุ์) ความจุ 1,980 ล้านลูกบาศก์เมตร สามารถเก็บกักน้ำได้รวมทั้งสิ้น 4,393 ล้านลูกบาศก์เมตร

1.10 ขยะมูลฝอย สถานการณ์ขยะมูลฝอย ปี 2559 (ข้อมูลจากกรมควบคุมมลพิษ)กลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดในกลุ่มจังหวัด จำนวน 1,192,620.91 ตัน/ปี สามารถนำขยะกลับไปใช้ประโยชน์ได้เพียง 440,392.41 ตัน/ปี (คิดเป็นร้อยละ 36.92) มีปริมาณขยะที่สามารถนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง จำนวน 125,954.20 ตัน/ปี สำหรับปริมาณขยะที่ กำจัดไม่ถูกต้อง เช่น การเทกองกลางแจ้ง การเผาในที่โล่ง เป็นต้น มีจำนวน 620,985.45 ตัน/ปี

แผนพัฒนาจังหวัดร้อยเอ็ด พ.ศ. 2561 – 2564 ฉบับปี พ.ศ. 2562

ได้จัดทำบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ซึ่งเป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 รวมทั้ง การนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไป ปัญหาและความต้องการของประชาชน ตลอดจนการประเมินผลการพัฒนาที่ผ่านมา ศักยภาพการพัฒนาในปัจจุบัน และโอกาสในการพัฒนาในอนาคตของจังหวัด โดยนำมาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค มาจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดร้อยเอ็ด พ .ศ. 2561-2564 ฉบับปี พ.ศ. 2562 ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1.เป้าหมายการพัฒนา

"เป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพสูง ท่องเที่ยววัฒนธรรมอีสานและเมืองสุขภาพ ในปี พ.ศ.2564"

2.พันธกิจ

2.1 ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการผลิตข้าวหอมมะลิ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยนวัตกรรมเพิ่มศักยภาพการบริหารทรัพยากรและสินค้าการเกษตรให้เป็นเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และเป็นแหล่งผลิตอาหารปลอดภัย

2.2 พัฒนาให้จังหวัดเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว การค้า การลงทุน เชื่อมโยงการบริการ สินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน รวมทั้ง วัฒนธรรมอีสาน ค่านิยม แล ะประเพณีที่ดีงาม สามารถผสมผสานกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมสมัยใหม่ได้อย่างกลมกลืน

2.3 พัฒนาคนให้มีคุณภาพ สร้างโอกาส สร้างอาชีพ รายได้ ให้ภาคประชาสังคม และส่งเสริมให้มีการดำเนินชีวิตตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยกระดับคุณภาพชีวิตให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพ

2.5 สร้างความมั่นคงภายในและส่งเสริมการให้บริการภาครัฐอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

3.วัตถุประสงค์รวม

3.1 ข้าวหอมมะลิและผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิมีมูลค่าสูงและได้มาตรฐาน สามารถแข่งขันได้

3.2 ประชาชนมีสุขภาวะที่ดี หลุดพ้นความยากจน พึ่งตนเองได้

4.ประเด็นการพัฒนา

ประเด็นการพัฒนาที่ 1 เพิ่มศักยภาพก ารผลิตข้าวหอมมะลิและสินค้าเกษตร สู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และอาหารปลอดภัย

ประเด็นการพัฒนาที่ 2 ยกระดับการท่องเที่ยว การบริการ การค้า และการลงทุน

ประเด็นการพัฒนาที่ 3 พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน และสังคม ให้เข้มแข็ง

ประเด็นการพัฒนาที่ 4 สร้างความสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้มีคุณภาพและยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนาที่ 5 รักษาความมั่นคงภายใน และการบริหารจัดการภาครัฐ

5.แผนงานตามประเด็นการพัฒนา

5.1 ประเด็นการพัฒนาที่ 1 เพิ่มศักยภาพการผลิตข้าวหอมมะลิและสินค้าเกษตรสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และอาหารปลอดภัย

วัตถุประสงค์ของประเด็นการพัฒนา

1. เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มข้าวหอมมะลิและสินค้าเกษตร มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ อาหารปลอดภัย
2. เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคการเกษตรของจังหวัดเติบโตเพิ่มขึ้น

เป้าหมายและตัวชี้วัด

1. ผลผลิตข้าวหอมมะลิเฉลี่ยต่อไร่เพิ่มขึ้น (10 กิโลกรัมต่อปี)
2. อัตราการขยายตัวมูลค่าผลผลิตภาคการเกษตร (ร้อยละ 2 ต่อปี)
3. ร้อยละของจำนวนแปลงฟาร์มเป้ าหมายที่ปลูกข้าวหอมมะลิและสินค้าเกษตรได้รับมาตรฐานเกษตรปลอดภัย/เกษตรอินทรีย์ (ร้อยละ 60)
4. พื้นที่การเกษตรแบบแปลงใหญ่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเพิ่มขึ้น 50 แปลง
5. ร้อยละของหมู่บ้านมีตลาดสินค้าเกษตรชุมชนในปี 2564 (ร้อยละ 50)

แนวทางการพัฒนา

1. พัฒนาพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้และพื้นที่ที่มีศักยภาพของจังหวัดเป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพสูงภายใต้มาตรฐานเกษตรปลอดภัยและอินทรีย์
2. ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพื้นที่นาไม่เหมาะสมไปสู่สินค้าเกษตรชนิดใหม่ หรือเกษตรกรรมทางเลือก
3. พัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร และแปรรู ป ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ภายใต้เกษตรอินทรีย์ สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
4. ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร และสถาบันเกษตรกรให้พึ่งตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
5. ส่งเสริมตลาดสินค้าเกษตรในท้องถิ่นและตลาดอิเล็กทรอนิกส์อย่างทั่วถึง

5.2 ประเด็นการพัฒนาที่ 2 ยกระดับการท่องเที่ยว การบริการ การค้า และการลงทุน

วัตถุประสงค์ของประเด็นการพัฒนา

1. เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว การบริการ การค้า และการลงทุน
2. เศรษฐกิจดีและมีอัตราการขยายตัวมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคนอกการเกษตรของจังหวัดเพิ่มขึ้น

เป้าหมายและตัวชี้วัด

1. มูลค่าการค้าและการลงทุนเพิ่มขึ้น (ร้อยละ 2 ต่อปี)
2. รายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดเพิ่มขึ้น (ร้อยละ 5 ต่อปี)
3. อัตราการขยายตัวภาคบริการเพิ่มขึ้น (ร้อยละ 2 ต่อปี)
4. รายได้จากการจำหน่ายสินค้า OTOP เพิ่มขึ้น (ร้อยละ 10 ต่อปี)

แนวทางการพัฒนา

1. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน และส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวและงานประเพณี วัฒนธรรมอีสานต่อเนื่องทั้งปี
2. พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมขนส่ง และระบบโลจิสติกส์ให้ได้มาตรฐาน
3. ส่งเสริมตลาดการค้า การลงทุน อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ และส่งเสริมการจัดบริการ สุขภาพ (Medical Hub)
4. พัฒนาผู้ประกอบการและเศรษฐกิจชุมชน และพัฒนา SMEs เพื่อการค้าและส่งออก

5.3 ประเด็นการพัฒนาที่ 3 พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน และสังคม ให้เข้มแข็ง

วัตถุประสงค์ของประเด็นการพัฒนา

1. เพื่อให้คนได้รับการพัฒนาเหมาะสมตามวัย มีคุณภาพ เป็นคนดีคนเก่ง มีอาชีพมีรายได้

2. คนมีสุขภาวะที่ดี สังคมเข้มแข็ง

เป้าหมายและตัวชี้วัด

1. ร้อยละของเด็กและเยาวชนได้รับการเรียนรู้ พัฒนาทักษะชีวิตตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ร้อยละ 100)

2. ไอคิวของเด็ก เยาวชน อายุ 6 – 15 ปี เฉลี่ยเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2564 เท่ากับ 101

3. อัตราการตายของผู้ที่เป็นโรคหัวใจและหลอดเลือด มะเร็ง เบาหวาน และทางเดินหายใจเรื้อรังลดลง ร้อยละ 20

4. ร้อยละของผลิตภาพแรงงานจังหวัดเพิ่มขึ้น ร้อยละ 2 ต่อปี

5. ร้อยละของผู้สูงอายุเข้าสู่ระบบการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (ร้อยละ 95)

6. ร้อยละของครัวเรือนยากจนเป้าหมายที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. ลดลง (ร้อยละ 80)

แนวทางการพัฒนา

1. ยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึง

2. สร้างเสริมให้คนมีสุขภาวะที่ดีและสร้างเมืองสุขภาพ

3. สร้างความเสมอภาครองรับสังคมผู้สูงอายุ และจัดสวัสดิการสังคมให้มีคุณภาพ

4. พัฒนาและยกระดับผลิตภาพแรงงาน

5. แก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

5.4 ประเด็นการพัฒนาที่ 4 สร้างความสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของประเด็นการพัฒนา

1. เกษตรกรมีน้ำใช้เพื่อการเกษตรเพียงพอตลอดทั้งปี

2. คืนความอุดมสมบูรณ์ สร้างความสมดุลแก่ระบบนิเวศน์ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

เป้าหมายและตัวชี้วัด

1. ร้อยละของหมู่บ้านมีน้ำใช้เพื่อการเกษตรเพียงพอตลอดทั้งปี (ร้อยละ 95 ต่อปี)

2. พื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้น จำนวน 600 ไร่/ปี

3. ขยะมูลฝอยชุมชนและของเสียอันตรายชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง ร้อยละ 15

4. ครัวเรือนมีการใช้พลังงานทดแทนเพิ่มขึ้นต่อปี ร้อยละ 0.5

แนวทางการพัฒนา

1. พัฒนาแหล่งน้ำ และเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการน้ำเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

2. ฟื้นฟูป่าไม้ให้อุดมสมบูรณ์และรักษาความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ต้นน้ำและป่าชุมชน

3. บริหารจัดการแก้ไขปัญหาขยะอย่างเป็นระบบและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ให้มีคุณภาพ

4. พัฒนาและใช้พลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

5.5 ประเด็นการพัฒนาที่ 5 รักษาความมั่นคงภายในและการบริหารจัดการภาครัฐ

วัตถุประสงค์ของประเด็นการพัฒนา

ประชาชนมีความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ได้รับบริการจากหน่วยงานภาครัฐด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม

เป้าหมายและตัวชี้วัด

1. ร้อยละของจำนวนคดีอาชญากรรมในคดี 5 กลุ่ม จับกุมผู้กระทำผิด (ร้อยละ 85)
2. จำนวนหมู่บ้านสีขาวปลอดยาเสพติด (ร้อยละ 95)
3. อัตราผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรทางบกลดลง 2 คนต่อประชากรหนึ่งแสนคนต่อปี
4. ร้อยละของระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อหน่วยงานภาครัฐ (ร้อยละ 90)

แนวทางการพัฒนา

1. เสริมสร้างการมีส่วนร่วมด้านความมั่นคงภายในให้มีประสิทธิภาพ
2. ป้องกันและปราบปรามปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด
3. เพิ่มศักยภาพการเตรียมความพร้อมรองรับการเกิดอุบัติภัยทางธรรมชาติ
4. เพิ่มประสิทธิภาพและพัฒนาสมรรถนะบุคลากรและการให้บริการภาครัฐ

๑.๔ ไทยแลนด์ ๔.๐ (THAILAND ๔.๐)

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ต้องมีความสัมพันธ์กับ ไทยแลนด์ ๔.๐ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้าน เทคโนโลยี กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ กลุ่มเครื่องมือ อุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม กลุ่มดิจิตอล เทคโนโลยีอินเตอร์เน็ตที่เชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ต่างๆ ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง **โดยรายละเอียดไทยแลนด์ ๔.๐ มีดังนี้**

ประเทศไทย ๔.๐ ถือเป็นการพัฒนา เครื่องยนต์เพื่อขับเคลื่อนการเติบโตทางเศ รษฐกิจชุดใหม่ (New Engines of Growth) ด้วยการเปลี่ยนแปลง ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ ของประเทศที่มีอยู่ ๒ ด้าน คือ ความหลากหลายเชิงชีวภาพ และ ความหลากหลายเชิงวัฒนธรรม ให้เป็นความได้เปรียบในเชิงแข่งขัน โดยการเติมเต็มด้วยวิทยาการ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา แล้วต่อยอดความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบเป็น ๕ กลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมาย ประกอบด้วย

๑. กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ (Food, Agriculture & Bio-Tech) อาทิ เทคโนโลยีการเกษตร (Agritech)เทคโนโลยีอาหาร (Foodtech) เป็นต้น

๒. กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ (Health, Wellness & Bio-Med) อาทิ เทคโนโลยีสุขภาพ (Healthtech) เทคโนโลยีการแพทย์ (Medtech) สปา (Spa) เป็นต้น

๓. กลุ่มเครื่องมือ อุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม (Smart Devices, Robotics & Mechatronics) อาทิ เทคโนโลยีหุ่นยนต์ (Robotech) เป็นต้น

๔. กลุ่มดิจิตอล เทคโนโลยีอินเตอร์เน็ตที่เชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ต่างๆ ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว (Digital, IOT, Artificial intelligence & Embedded Technology) อาทิ เทคโนโลยีการเงิน (Fintech) อุปกรณ์เชื่อมต่อออนไลน์โดยไม่ต้องใช้คน (IoT) เทคโนโลยีการศึกษา (Edtech) อี-มาร์เก็ตเพลส (E-Market place) อี-คอมเมิร์ซ (E-Commerce) เป็นต้น

๕. กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง (Creative, Culture & High Value Services) อาทิ เทคโนโลยีการออกแบบ (Designtech) ธุรกิจไลฟ์สไตล์ (Lifestyle Business) เทคโนโลยีการท่องเที่ยว (Traveltech) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริการ (Service Enhancing) เป็นต้น

๑.๕ ผลการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานภาพการพัฒนาในปัจจุบั นและโอกาสการพัฒนาในอนาคตของท้องถิ่นด้วยเทคนิค SWOT

เป็นการประเมินโดยวิเคราะห์ถึงโอกาส และภาวะคุกคามหรือข้อจำกัด อันเป็นภาวะแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของท้องถิ่น ซึ่งทั้งหมดเป็นการประเมินสถานภาพของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยเป็นการตอบคำถามว่า “ปัจจุบันท้องถิ่นอยู่จุดไหน ” สำหรับใช้เป็นประโยชน์ในการกำหนดการดำเนินงานในอนาคตต่อไป ทั้งนี้โดยใช้เทคนิค SWOT analysis การพิจารณาถึงปัจจัยภายใน ได้แก่ จุดแข็ง (Strength-S) จุดอ่อน (Weak-W) และปัจจัยภายนอกได้แก่โอกาส (Opportunity-O) และอุปสรรค (Threat-T) เป็นเครื่องมือ

จุดแข็ง (Strengths -S)

1. องค์การบริหารส่วนตำบลบัวคำเป็นองค์กรที่มีศักยภาพในการให้บริการสาธารณะ
2. โครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคมีความครอบคลุมทั่วถึงเกือบเต็มพื้นที่
3. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบัวคำมีวิสัยทัศน์ และยึดถือแนวทางบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเป็นสำคัญ
4. ประชาชนเริ่มเห็นถึงความสำคัญโดยเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น เข้าใจระบบประชาธิปไตยขั้นพื้นฐานและพร้อมจะขยายฐานประชาธิปไตย
5. มีระบบการจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นสูงขึ้น
6. มีความรู้และภูมิปัญ ญาท้องถิ่นหลายด้านซึ่งสามารถใช้ประโยชน์ในการพัฒนาอาชีพและสร้างรายได้ของประชาชนมีผลผลิตทางการเกษตร ทำให้เกิดการสร้างอาชีพ ลดการว่างงานและองค์กรยังมีการพัฒนาอาชีพทางการเกษตรอย่างต่อเนื่อง ประชาชนมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ
7. ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโน โลยีการเกษตรประจำตำบลบัวคำเข้ามามีบทบาทมากในการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่
8. มีบุคลากรที่มีทักษะ ความเชี่ยวชาญทางวิชาการในการดำเนินโครงการกิจกรรมอันเป็นประโยชน์แก่ประชาชน
9. ประชากรส่วนใหญ่มีความสามัคคีในการจัดกิจกรรมด้านประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น
10. มีหอกระจายข่าวประจำทุกหมู่บ้าน มีศักยภาพด้านสื่อสารข้อมูลข่าวสาร
11. ทรัพยากรภายในองค์การมีความพร้อมพอสมควรในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในตำบล
12. ผู้นำชุมชน (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) มีบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับ อบต.
13. มีความสามารถขยายโอกาสการเรียนให้กับเด็กและเยาวชน สามารถเป็นศูนย์การเรียนรู้ประจำตำบลได้ในอนาคต
14. มีสถานที่ท่องเที่ยวที่พร้อมจะทำการพัฒนาฟื้นฟู

จุดอ่อน (Weaknesses-W)

1. ประชาชนในบางพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน
2. ประชาชนในพื้นที่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง
3. บางพื้นที่เกิดภัยแล้งทำให้พืชผลทางการเกษตรเสียหาย
4. ขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค ช่วงหน้าแล้ง
5. เกษตรกรขาดความรู้และเทคนิคในการสร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตเกษตร
6. สถานที่ท่องเที่ยวขาดการดูแลพัฒนาฟื้นฟู ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ อย่างทั่วถึงในเรื่องแหล่งท่องเที่ยว

7. บางพื้นที่ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการร่วมกันกำหนดทิศทาง ประเด็นปัญหาการพัฒนา จึงทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ตรงความต้องการ

8. เจ้าหน้าที่และประชาชนไม่สามารถพูดภาษาอังกฤษ ภาษาอาเซียน รวมถึงยังไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนอย่างแท้จริง

โอกาส (Opportunities-O)

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ .ศ. 2550 กำหนดไว้ว่าการบริหารราชการแผ่นดิน เรื่องรัฐต้องกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกค รองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การจัดบริการสาธารณะที่มีความหลากหลาย การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลังและมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ

2. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ในท้องถิ่น โดยที่หน่วยงานราชการส่วนกลางแล ะส่วนภูมิภาคส่งเสริมและสนับสนุนการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแผนการกระจายอำนาจ 6 ด้าน ทำให้ อบต . มีโอกาสได้รับการจัดสรรทั้งงบประมาณ การฝึกอบรมความรู้ ศักยภาพของเจ้าหน้าที่ และมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุม ดูแล ป้องกันและแก้ไขเพิ่มมากขึ้น ทำให้สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาความเร่งด่วนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่แบบผสมผสาน เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน กระตุ้นให้ชุมชนพึ่งตนเอง

4. รัฐบาลมีแนวนโยบายการส่งเสริม การมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย เป็นการกระตุ้นและส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น

5. มีการเสริมสร้าง ธรรมาภิบาลในภาครัฐ เน้นประสิทธิภาพ ประหยัด เป็นธรรม โปร่งใส เปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคิด ตัดสินใจ และร่วมรับผลประโยชน์

6. จังหวัดร้อยเอ็ดดำเนินการการท่องเที่ยวร้อยเอ็ด ส่งผลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ให้เป็นที่รู้จักและเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยว

7. รัฐบาลมีการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาปลูกฝังค่านิยม อยู่แบบพอเพียงให้แก่ประชาชน

8. การขอรับการสนับสนุนงบประมาณกรณีโครงการเร่งด่วนและโครงการเกินศักยภาพมีหลายช่องทาง ได้แก่ อบจ. จังหวัด กรมที่สังกัดและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

9. การถ่ายโอนภารกิจของภาครัฐในด้านการศึกษา การสาธารณสุขให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความต่อเนื่องส่งผลให้ องค์การบริหารส่วนตำบลบัวคำมีงบประมาณด้านการศึกษาและด้านสาธารณสุขเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

อุปสรรคหรือข้อจำกัด (Threats-T)

1. สภาวการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจในระดับประเทศและภูมิภาคส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น
2. การรับค่านิยมตะวันตกทำให้เกิดการบริโภคนิยมมากขึ้น เกิดหนี้สิน ประชาชนมีรายจ่ายมากกว่ารายได้
3. มีงบประมาณไม่เพียงพอต่อการพัฒนาฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว
4. ประชาชนไม่เข้าใจในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน นิยมการยืมเงินมาซื้อหนี้แทนทรัพย์สิน มีนิสัยการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย
3. ขาดเงินทุนหมุนเวียนและการลงทุนภาคเกษตรและกลุ่มอาชีพต่างๆ อย่างต่อเนื่องและจริงจัง
4. เจ้าหน้าที่และประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

วิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา

วิสัยทัศน์การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบัวคำ

องค์การบริหารส่วนตำบลบัวคำได้กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) เพื่อเป็นสภาพการณ์ในอุดมคติซึ่งเป็นจุดหมาย ความปรารถนา คาดหวังที่จะให้เกิดขึ้น หรือบรรลุผลในอนาคตข้างหน้า องค์การบริหารส่วนตำบลบัวคำ จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ เพื่อให้สิ่งคาดหวังได้เกิดขึ้นในอนาคต ดังนี้

“ยึดหลักธรรมาภิบาล มุ่งการพัฒนา ประชาชนมีส่วนร่วม เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเองได้”

พันธกิจ

1. พัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล
2. พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีความทันสมัย และใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. พัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน สร้างงาน สร้างรายได้ ให้ประชาชนมีความเข้มแข็งพึ่งตนเองได้
4. พัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนผู้ด้อยโอกาสในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดี
5. พัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม และภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. พัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนการสาธารณสุข ให้ประชาชนมีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ
7. พัฒนาระบบคมนาคม ระบบสาธารณูปการ ให้มีประสิทธิภาพได้มาตรฐาน
8. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นทุกขั้นตอน นำไปสู่การบริหารจัดการที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเกิดประสิทธิภาพ
9. การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา

1. มีระบบการบริหารจัดการภายในองค์กรที่ดี สามารถให้บริการประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ
2. มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถใช้งานตอบสนองต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
3. เศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
4. ผู้ด้อยโอกาสได้รับการดูแลให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข นำไปสู่สังคมที่สงบ
5. ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีการศึกษา มีหลักธรรมนำชีวิต สืบสานวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม และองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. ประชาชนมีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ห่างไกลอบายมุข
7. การคมนาคมมีความสะดวก ระบบประปาเข้าถึงทุกหมู่บ้าน ประชาชนมีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน
8. ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการบริหารท้องถิ่นของตนเอง ตามวิถีระบอบประชาธิปไตย

9. เจ้าหน้าที่และประชาชนมีความรู้ความเข้าใจต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สามารถพูดภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียนได้พอสมควร ในส่วนของการสัญจรมีการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมในตำบลรองรับ

ค่านิยมองค์กรเพื่อการพัฒนา

1. บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ในการอำนวยความสะดวก และตอบสนองความต้องการให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

2. เคารพในการมีสิทธิ หน้าที่ และความเสมอภาคในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ตลอดจนการให้บริการประชาชนโดยเท่าเทียม ตามระบอบประชาธิปไตย

3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนโดยระดมความคิดเห็นที่แตกต่าง ให้ความสำคัญกับการพัฒนาในทุกด้าน และประสานความร่วมมือโดยยึดหลัก “ทำให้ดู อยู่ให้เห็น เป็นตัวอย่างที่ดี

4. ยึดถือหลักคุณธรรม และจริยธรรมขององค์การ มีสำนึกในหน้าที่การปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ของสังคม นำไปสู่ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบัวคำ

เพื่อนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวคำ โดยจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์หลักที่จะดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลบัวคำได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาไว้ 7 ยุทธศาสตร์ด้วยกันและแนวทางการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวคำ จำนวน 35 แนวทางการพัฒนา ซึ่งเป็นการสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดให้บรรลุเป้าประสงค์ ดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1.1 วัตถุประสงค์

1) เพื่อพัฒนาเส้นทางคมนาคมให้มีคุณภาพและสัญจรไปมาสะดวก

2) เพื่อพัฒนาเกี่ยวกับสาธารณูปโภค สาธารณูปการต่างๆ ให้ดียิ่งขึ้น

1.2 เป้าหมาย

1) เพื่อความสะดวกในการคมนาคม

2) เพื่อความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร

3) เพื่อประชาชนได้ใช้ไฟฟ้าอย่างทั่วถึง

4) เพื่อให้มีน้ำใช้สำหรับการอุปโภค บริโภคตลอดปี

๑.๓ แนวทางการพัฒนา

1) พัฒนาเส้นทางคมนาคม และวิศวกรรมจราจรทางบก ภายในท้องถิ่นและเชื่อมโยงระหว่างท้องถิ่น

2) พัฒนาปรับปรุงและบำรุงรักษาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการให้มีอย่างทั่วถึงและเพียงพอ

3) ส่งเสริมการวางผังเมือง

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

2.1 วัตถุประสงค์

1) เพื่อพัฒนาหนองน้ำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

2) เพื่อสร้างงานสร้างรายได้ให้กับประชาชน

2.2 เป้าหมาย

1) พัฒนาหนองน้ำ 3 แห่ง ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว

2) ส่งเสริมให้ราษฎรมีรายได้จากสถานที่ท่องเที่ยว

2.3 แนวทางการพัฒนา

1) พัฒนา ฟื้นฟู และอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถาน ศาสนสถาน แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆ และแหล่งท่องเที่ยวใหม่

2) ส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดร้อยเอ็ดให้เป็นที่รู้จักทั่วไปของนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

3.1 วัตถุประสงค์

1) เพื่อให้ประชาชนได้รับโอกาสทางการศึกษาเท่าเทียมกัน และตามความต้องการพึงประสงค์

2) เพื่อพัฒนาด้านการศึกษา

3.2 เป้าหมาย

1) จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อให้เด็กก่อนวัยเรียนมีที่เรียนที่มีคุณภาพ

2) จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนด้านการศึกษา

3) เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับการศึกษาทุกคน

3.3 แนวทางการพัฒนา

1) การจัดการศึกษา และสนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีอย่างเพียงพอทั่วถึง ได้มาตรฐาน และสอดคล้องตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2) ส่งเสริม สืบสานจารีตประเพณี ศาสนา และวัฒนธรรมอันดีงามให้คงอยู่คู่กับท้องถิ่นสืบไป

3) พัฒนา และส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีมาตรฐาน ทั่วทั้งจังหวัด

4) การพัฒนาคนให้มีคุณธรรม จริยธรรม นำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

4.1 วัตถุประสงค์

1) เพื่อพัฒนาผลผลิตและเพิ่มรายได้ให้กับประชาชน

4.2 เป้าหมาย

1) เพิ่มผลผลิตทางการเกษตร

2) ลดต้นทุนการผลิตโดยการใช้ปุ๋ยชีวภาพ

4.3 แนวทางการพัฒนา

1) พัฒนา สนับสนุน และส่งเสริมอาชีพ การสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับประช

2) พัฒนาแหล่งน้ำ และการชลประทาน

3) ส่งเสริม และสนับสนุนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ในการประกอบอาชีพ

4) จัดให้มี และบำรุงรักษาตลาด เพื่อรองรับสินค้าที่ผลิตได้ของประชาชน

5) ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวพระราชบัญญัติเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรอินทรีย์

6) การพัฒนาการผลิตและการจำหน่ายข้าวหอมมะลิ

7) ส่งเสริมสนับสนุน ระบบสหกรณ์และวิสาหกิจชุมชน

5. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

5.1 วัตถุประสงค์

1) พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้กินดีอยู่ดี

2) ปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้มีสภาพที่น่าอยู่

5.2 เป้าหมาย

1) ให้ประชาชนทุกคนมีสุขภาพดีถ้วนหน้า

2) รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น

5.3 แนวทางการพัฒนา

1) ส่งเสริมสุขภาพอนามัยชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

2) สนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

3) ส่งเสริมกิจการ พัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก เยาวชน สตรี ผู้พิการ ผู้สูงอายุ และ ผู้ด้อยโอกาส

4) เสริมสร้างมาตรการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

5) ส่งเสริมการสร้างความสมานฉันท์เอื้ออาทรในสังคม

6) เสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย ให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตในสังคม

7) จัดให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬา สถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ

8) ส่งเสริมการออกกำลังกาย แข่งขันกีฬา และนันทนาการ

9) จัดตั้งและการบำรุงสถานพยาบาล

10) จัดให้มีและสนับสนุน สุสาน และฌาปนสถาน

11) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการอนุรักษ์ ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

12) จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสีย การจัดการขยะ และสิ่งปฏิกูล

6. ยุทธศาสตร์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

6.1 วัตถุประสงค์

1) เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สะดวก รวดเร็ว

2) เพื่อจัดเตรียมบุคลากรให้มีความสามารถความรู้งานในหน้าที่ปฏิบัติ

6.2 เป้าหมาย

1) เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับภารกิจงานต่างๆ

2) มีวัสดุเครื่องใช้สำนักงานครบ เพื่อให้การดำเนินงานได้อย่างคล่องตัว

6.3 แนวทางการพัฒนา

1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

2) พัฒนาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน

3) ส่งเสริมสนับสนุน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง ร่วมมือและเกื้อกูลกันในการพัฒนาท้องถิ่น

4) ปรับปรุงและพัฒนาความรู้ความสามารถบุคลากร

5) พัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

) 6 ปรับปรุง พัฒนาและจัดให้มีเครื่องมือ เครื่องใช้ และสถานที่ปฏิบัติงานให้ทันสมัย สะดวก เอื้ออำนวยต่อการให้บริการประชาชน

7. ยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

7.1 วัตถุประสงค์

1) เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ชุมชนเข้มแข็ง ภายในตำบลมีความสงบเรียบร้อย สาธารณูปโภคครอบคลุมทั่วทั้งตำบลรองรับประชาคมอาเซียน

2) เพื่อจัดเตรียมบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านภาษาอังกฤษ ภาษาอาเซียน ไว้รองรับประชาคมอาเซียน

7.2 เป้าหมาย

1) เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการเข้าสู้ประชาคมอาเซียน

2) มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามรถในเรื่องภาษาอังกฤษ ภาษาอาเซียน เพื่อให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่และประชาชนเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

7.3 แนวทางการพัฒนา

1) เสริมสร้างระบบสนับสนุนความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การเมือง การบริหาร สังคม และวัฒนธรรม รองรับประชาคมอาเซียน